
OFFERYNNAU STATUDOL
CYMRU

2021 Rhif 383 (Cy. 121) (C. 14)

ADDYSG, CYMRU

**Gorchymyn Deddf Anghenion
Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys
Addysg (Cymru) 2018 (Cychwyn
Rhif 4 a Darpariaethau Trosiannol a
Darpariaethau Arbed) 2021**

NODYN ESBONIADOL

(Nid yw'r nodyn hwn yn rhan o'r Gorchymyn)

Mae'r Gorchymyn hwn yn dwyn i rym ddarpariaethau yn Neddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018 ("y Ddeddf").

Mae'r Ddeddf yn sefydlu fframwaith statudol ar gyfer cefnogi plant a phobl ifanc ag anghenion dysgu ychwanegol. Mae hyn yn disodli'r ddeddfwriaeth sy'n ymwneud ag anghenion addysgol arbennig ac asesu plant a phobl ifanc ag anawsterau dysgu.

Daw'r darpariaethau a restrir yn erthygl 3 i rym ar 1 Medi 2021 mewn perthynas â'r rheini nad ydynt yn hŷn na'r oedran ysgol gorfodol, sy'n mynychu ysgol a gynhelir, sydd ag anghenion addysgol arbennig penodol a nodwyd ac sydd naill ai yn blant sy'n derbyn gofal neu sydd wedi cofrestru mewn sefydliad arall. Daw'r darpariaethau hefyd i rym ar gyfer y rheini nad ydynt yn hŷn na'r oedran ysgol gorfodol ac sy'n mynychu uned cyfeirio disgyblion ac sydd ag anghenion addysgol arbennig penodol a nodwyd. Mae'n eithrio rhai eraill sy'n ymwneud â'r fframwaith statudol presennol, gan gynnwys y rheini sydd â datganiad anghenion addysgol arbennig.

Mae erthygl 1 yn cynnwys diffiniadau, gan gynnwys y "gyfraith newydd" yn y Ddeddf a'r "hen gyfraith" yn Rhan 4 o Ddeddf Addysg 1996. Hyd nes y caiff plentyn ei drosglwyddo i'r gyfraith newydd, bydd yr hen gyfraith yn parhau i fod yn gymwys i'r plentyn ac ni fydd y gyfraith newydd yn cael effaith.

Mae'r Gorchymyn hwn yn trosglwyddo plentyn i'r gyfraith newydd gan ddibynnu ar grŵp blwyddyn y

plentyn mewn blwyddyn ysgol benodol (erthyglau 5 a 6). Er enghraifft, bydd plentyn sydd mewn dosbarth meithrin neu sydd ym mlwyddyn 1, 3, 5, 7 neu 10 ar 1 Medi 2021 yn trosglwyddo i'r gyfraith newydd ar 1 Medi 2021. Bydd plentyn sydd mewn dosbarth meithrin neu sydd ym mlwyddyn 1, 5, 9 neu 10 yn ystod y flwyddyn ysgol 2022-2023 yn trosglwyddo i'r gyfraith newydd ar 1 Medi 2022. Bydd unrhyw blentyn a oedd ag anghenion addysgol arbennig a nodwyd ar 1 Medi 2021 ac na throsglwyddodd i'r gyfraith newydd yn rhinwedd erthygl 5 neu 6, yn trosglwyddo i'r gyfraith newydd ar 1 Medi 2023 (erthygl 7).

Gall plentyn ag anghenion addysgol arbennig a nodwyd neu riant y plentyn ofyn i'r person priodol benderfynu o dan Ran 2 o'r Ddeddf a oes gan y plentyn anghenion dysgu ychwanegol. Bydd cais o'r fath yn sbarduno trosglwyddiad i'r gyfraith newydd (erthygl 8).

Wrth lunio cynllun datblygu unigol ar gyfer plentyn ag anghenion addysgol arbennig a nodwyd, rhaid rhoi sylw i'r ddarpariaeth addysgol arbennig yr oedd y plentyn yn ei chael yn union cyn y gwnaed y penderfyniad o dan Ran 2 o'r Ddeddf fod gan y plentyn anghenion dysgu ychwanegol (erthygl 9).

NODYN AM Y GORCHMYNION CYCHWYN CYNHARACH

Mae'r darpariaethau a ganlyn o'r Ddeddf wedi eu dwyn i rym drwy Orchymyn Cychwyn a wnaed cyn dyddiad y Gorchymyn hwn⁽¹⁾:

<i>Y Ddarpariaeth</i>	<i>Y Dyddiad</i>	<i>Rhif O.S.</i>
	<i>Cychwyn</i>	
Adran 4 (yn rhannol)	2 Tachwedd 2020	O.S. 2020/1182 (Cy. 267)(C. 33)
Adran 5	2 Tachwedd 2020	O.S. 2020/1182 (Cy. 267)(C. 33)
Adran 7 (yn rhannol)	2 Tachwedd 2020	O.S. 2020/1182 (Cy. 267)(C. 33)
Adran 8 (yn rhannol)	2 Tachwedd 2020	O.S. 2020/1182 (Cy. 267)(C. 33)
Adran 15	2 Tachwedd 2020	O.S. 2020/1182 (Cy. 267)(C. 33)
Adran 16 (yn rhannol)	2 Tachwedd 2020	O.S. 2020/1182 (Cy. 267)(C. 33)

(1) *Gweler* Gorchymyn Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018 (Cychwyn Rhif 2) 2021 (O.S. 2021/373 (Cy. 116) (C. 12)) a Gorchymyn Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018 (Cychwyn Rhif 3 a Darpariaethau Trosiannol a Darpariaethau Arbed) 2021 (O.S. 2021/381 (Cy. 120) (C. 13)) sy'n dwyn i rym ddarpariaethau at ddibenion penodol ar yr un dyddiad â'r Gorchymyn hwn.

Adran 21 (yn rhannol)	2 Tachwedd 2020	O.S. 2020/1182 (Cy. 267)(C. 33)
Adran 32 (yn rhannol)	2 Tachwedd 2020	O.S. 2020/1182 (Cy. 267)(C. 33)
Adran 36 (yn rhannol)	2 Tachwedd 2020	O.S. 2020/1182 (Cy. 267)(C. 33)
Adran 37	2 Tachwedd 2020	O.S. 2020/1182 (Cy. 267)(C. 33)
Adran 39	2 Tachwedd 2020	O.S. 2020/1182 (Cy. 267)(C. 33)
Adran 45	2 Tachwedd 2020	O.S. 2020/1182 (Cy. 267)(C. 33)
Adran 46	2 Tachwedd 2020	O.S. 2020/1182 (Cy. 267)(C. 33)
Adran 47 (yn rhannol)	2 Tachwedd 2020	O.S. 2020/1182 (Cy. 267)(C. 33)
Adran 54 (yn rhannol)	2 Tachwedd 2020	O.S. 2020/1182 (Cy. 267)(C. 33)
Adran 56 (yn rhannol)	2 Tachwedd 2020	O.S. 2020/1182 (Cy. 267)(C. 33)
Adran 56(1)	4 Ionawr 2021	O.S. 2020/1182 (Cy. 267)(C. 33)
Adran 56(4) i (6)	4 Ionawr 2021	O.S. 2020/1182 (Cy. 267)(C. 33)
Adran 60	4 Ionawr 2021	O.S. 2020/1182 (Cy. 267)(C. 33)
Adran 61	4 Ionawr 2021	O.S. 2020/1182 (Cy. 267)(C. 33)
Adran 62	4 Ionawr 2021	O.S. 2020/1182 (Cy. 267)(C. 33)
Adran 65 (yn rhannol)	2 Tachwedd 2020	O.S. 2020/1182 (Cy. 267)(C. 33)
Adran 67	2 Tachwedd 2020	O.S. 2020/1182 (Cy. 267)(C. 33)
Adran 74	2 Tachwedd 2020	O.S. 2020/1182 (Cy. 267)(C. 33)
Adran 75 (yn rhannol)	2 Tachwedd 2020	O.S. 2020/1182 (Cy. 267)(C. 33)
Adran 76 (yn rhannol)	2 Tachwedd 2020	O.S. 2020/1182 (Cy. 267)(C. 33)
Adran 77 (yn rhannol)	2 Tachwedd 2020	O.S. 2020/1182 (Cy. 267)(C. 33)
Adran 82	2 Tachwedd 2020	O.S. 2020/1182 (Cy. 267)(C. 33)
Adran 83 (yn rhannol)	2 Tachwedd 2020	O.S. 2020/1182 (Cy. 267)(C. 33)
Adran 85 (yn rhannol)	2 Tachwedd 2020	O.S. 2020/1182 (Cy. 267)(C. 33)
Adran 91 (yn rhannol)	2 Tachwedd 2020	O.S. 2020/1182 (Cy. 267)(C. 33)
Adran 92 (yn rhannol)	2 Tachwedd 2020	O.S. 2020/1182 (Cy. 267)(C. 33)
Adran 95 (yn rhannol)	2 Tachwedd 2020	O.S. 2020/1182 (Cy. 267)(C. 33)
Adran 96 (yn rhannol)	2 Tachwedd 2020	O.S. 2020/1182 (Cy. 267)(C. 33)

rhannol)	2020	(Cy. 267)(C. 33)
Yr Atodlen,	2 Tachwedd	O.S. 2020/1182
paragraff 19(1),	2020	(Cy. 267)(C. 33)
(4) a (5)(g) ac		
(h) (yn rhannol)		

OFFERYNNAU STATUDOL
CYMRU

2021 Rhif 383 (Cy. 121) (C. 14)

ADDYSG, CYMRU

**Gorchymyn Deddf Anghenion
Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys
Addysg (Cymru) 2018 (Cychwyn
Rhif 4 a Darpariaethau Trosiannol a
Darpariaethau Arbed) 2021**

Gwnaed

22 Mawrth 2021

Mae Gweinidogion Cymru, drwy arfer y pwerau a roddir gan adran 100(3) a (4) o Ddeddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018(1), yn gwneud y Gorchymyn a ganlyn:

Enwi a dehongli

1.—(1) Enw'r Gorchymyn hwn yw Gorchymyn Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018 (Cychwyn Rhif 4 a Darpariaethau Trosiannol a Darpariaethau Arbed) 2021.

(2) Yn y Gorchymyn hwn—

mae i “addysg feithrin” yr un ystyr â “nursery education” yn adran 117 o Ddeddf Safonau a Fframwaith Ysgolion 1998;

mae i “anhawster dysgu” yr un ystyr â “learning difficulty” yn—

(i) adran 312(2)(2) o Ddeddf 1996—

(aa) mewn perthynas â phlentyn yn ardal awdurdod lleol yng Nghymru ond nid plentyn sy'n

(1) 2018 dccc 2.

(2) Diwygiwyd gan Ddeddf Prentisiaethau, Sgiliau, Plant a Dysgu 2009 (p. 22), adran 59 a pharagraffau 1 a 6 o Atodlen 2, gan Ddeddf Plant a Theuluoedd 2014 (p. 6), adran 82 a pharagraffau 1 ac 11 o Atodlen 3, gan Orchymyn Awdurdodau Addysg Lleol ac Awdurdodau Gwasanaethau Plant (Integreiddio Swyddogaethau) 2010 (O.S. 2010/1158), erthygl 5 a pharagraff 7 o Atodlen 2, gan Ddeddf Addysg 1997 (p. 44), adran 57, paragraff 23 o Atodlen 7 ac Atodlen 8.

ddisgybl cofrestredig mewn ysgol
brif ffrwd yn Lloegr,

- (bb) mewn perthynas â phlentyn yn ardal awdurdod lleol yn Lloegr sy'n ddisgybl cofrestredig mewn ysgol a gynhelir yng Nghymru, fel pe bai "a child in the area of a local authority in Wales" wedi ei hepgor,

- (ii) adran 20 o Ddeddf 2014 mewn perthynas â phlentyn yn ardal awdurdod lleol yng Nghymru sy'n ddisgybl cofrestredig mewn ysgol brif ffrwd yn Lloegr;

mae i "asesiad o anghenion AIG" yr un ystyr ag "EHC needs assessment" yn adran 36(2) o Ddeddf 2014;

mae i "awdurdod lleol" yr un ystyr â "local authority" yn adran 579(1) o Ddeddf 1996;

ystyr "blwyddyn 1" ("*year 1*") yw grŵp blwyddyn y bydd mwyafrif y plant, yn ystod y flwyddyn ysgol, yn cyrraedd 6 oed;

ystyr "blwyddyn 3" ("*year 3*") yw grŵp blwyddyn y bydd mwyafrif y plant, yn ystod y flwyddyn ysgol, yn cyrraedd 8 oed;

ystyr "blwyddyn 4" ("*year 4*") yw grŵp blwyddyn y bydd mwyafrif y plant, yn ystod y flwyddyn ysgol, yn cyrraedd 9 oed;

ystyr "blwyddyn 5" ("*year 5*") yw grŵp blwyddyn y bydd mwyafrif y plant, yn ystod y flwyddyn ysgol, yn cyrraedd 10 oed;

ystyr "blwyddyn 7" ("*year 7*") yw grŵp blwyddyn y bydd mwyafrif y plant, yn ystod y flwyddyn ysgol, yn cyrraedd 12 oed;

ystyr "blwyddyn 8" ("*year 8*") yw grŵp blwyddyn y bydd mwyafrif y plant, yn ystod y flwyddyn ysgol, yn cyrraedd 13 oed;

ystyr "blwyddyn 9" ("*year 9*") yw grŵp blwyddyn y bydd mwyafrif y plant, yn ystod y flwyddyn ysgol, yn cyrraedd 14 oed;

ystyr "blwyddyn 10" ("*year 10*") yw grŵp blwyddyn y bydd mwyafrif y plant, yn ystod y flwyddyn ysgol, yn cyrraedd 15 oed;

mae i "blwyddyn ysgol" yr un ystyr â "school year" yn adran 579(2) o Ddeddf 1996;

ystyr "cod" ("*code*") yw cod ar anghenion dysgu ychwanegol a ddyroddir o dan adran 4 o'r Ddeddf;

-
- (1) Amnewidiwyd y diffiniad o "awdurdod lleol" gan Orchymyn Awdurdodau Addysg Lleol ac Awdurdodau Gwasanaethau Plant (Integreiddio Swyddogaethau) 2010 (O.S. 2010/1158), erthygl 3.
- (2) Mewnosodwyd diffiniad o "blwyddyn ysgol" gan Ddeddf Addysg 1997 (p. 44), adran 57, paragraff 43 o Atodlen 7.

mae i “cynllun AIG” yr un ystyr ag “EHC Plan” yn adran 37(2)(1) o Ddeddf 2014;

ystyr “cynllun datblygu unigol” (“*individual development plan*”) yw cynllun a lunnir ac a gynhelir o dan Bennod 2 o Ran 2 o’r Ddeddf;

mae i “darpariaeth addysgol arbennig” yr un ystyr â “special educational provision” yn—

(iii) adran 312(4)(2) o Ddeddf 1996—

(aa) mewn perthynas â phlentyn yn ardal awdurdod lleol yng Nghymru ond nid plentyn sy’n ddisgybl cofrestredig mewn ysgol brif ffrwd yn Lloegr,

(bb) mewn perthynas â phlentyn yn ardal awdurdod lleol yn Lloegr sy’n ddisgybl cofrestredig mewn ysgol a gynhelir yng Nghymru fel pe bai “in relation to a child in the area of a local authority in Wales” wedi ei hepgor,

(iv) adran 21 o Ddeddf 2014 mewn perthynas â phlentyn yn ardal awdurdod lleol yng Nghymru sy’n ddisgybl cofrestredig mewn ysgol brif ffrwd yn Lloegr;

ystyr “Deddf 1996” (“*the 1996 Act*”) yw Deddf Addysg 1996(3);

ystyr “Deddf 2014” (“*the 2014 Act*”) yw Deddf Plant a Theuluoedd 2014(4);

mae i “disgybl cofrestredig” yr un ystyr â “registered pupil” yn adran 434(5) o Ddeddf 1996;

mae i “diwrnod ysgol” yr un ystyr â “school day” yn adran 579(1) o Ddeddf 1996;

ystyr “dosbarth meithrin” (“*nursery class*”) yw dosbarth o ddisgyblion y mae addysg feithrin yn cael ei darparu iddynt;

ystyr “y Ddeddf” (“*the Act*”) yw Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a’r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018;

-
- (1) Diwygiwyd gan Ddeddf Gofal 2014 a Gorchymyn Deddf Plant a Theuluoedd 2014 (Diwygiadau Canlyniadol) 2015 (O.S. 2015/914), erthygl 2 a pharagraff 97 o’r Atodlen.
- (2) Diwygiwyd gan Ddeddf Plant a Theuluoedd 2014 (p. 6), adran 82 a pharagraffau 1 ac 11 o Atodlen 3, gan Orchymyn Awdurdodau Addysg Lleol ac Awdurdodau Gwasanaethau Plant (Integreiddio Swyddogaethau) 2010 (O.S. 2010/1158), erthygl 5 a pharagraff 7 o Atodlen 2, gan Ddeddf Safonau a Fframwaith Ysgolion 1998 (p. 31), adran 140 a pharagraff 71 o Atodlen 30 ac Atodlen 31.
- (3) 1996 p. 56.
- (4) 2014 p. 6.
- (5) Diwygiwyd gan Ddeddf Safonau a Fframwaith Ysgolion 1998 (p. 31), adran 140 a pharagraff 111 o Atodlen 30 a chan Orchymyn Awdurdodau Addysg Lleol ac Awdurdodau Gwasanaethau Plant (Integreiddio Swyddogaethau) 2010 (O.S. 2010/1158), erthygl 3.

ystyr “grŵp blwyddyn” (“*year group*”) yw grŵp o blant mewn ysgol y bydd y mwyafrif ohonynt, mewn blwyddyn ysgol benodol, yn cyrraedd yr un oedran;

mae i “oedran ysgol gorfodol” yr un ystyr â “compulsory school age” yn adran 8 o Ddeddf 1996;

ystyr “plentyn” (“*child*”) yw person nad yw’n hŷn na’r oedran ysgol gorfodol;

mae i “plentyn sy’n derbyn gofal” (“*looked after child*”) yr un ystyr â phlentyn yn derbyn gofal gan awdurdod lleol yn adran 15 o’r Ddeddf;

ystyr “Rheolau’r Tribiwnlys” (“*Tribunal Rules*”) yw Rheoliadau Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru 2012(1);

mae i “rhiant” yr un ystyr â “parent” yn adran 576 o Ddeddf 1996;

mae i “sefydliad yn y sector addysg bellach” (“*institution in the further education sector*”) yr un ystyr ag yn adran 99 o’r Ddeddf;

ystyr “Tribiwnlys” (“*Tribunal*”) yw Tribiwnlys Addysg Cymru(2);

mae i “uned cyfeirio disgyblion” yr un ystyr â “pupil referral unit” yn adran 19(2)(3) o Ddeddf 1996;

mae i “yn ardal awdurdod lleol yng Nghymru” yr un ystyr ag “in the area of a local authority in Wales” yn adran 579(3B)(4) o Ddeddf 1996;

mae i “yn ardal awdurdod lleol yn Lloegr” yr un ystyr ag “in the area of a local authority in England” yn adran 579(3A)(5) o Ddeddf 1996;

ystyr “ysgol a gynhelir” (“*maintained school*”) yw unrhyw ysgol gymunedol, sefydledig neu wirfoddol, unrhyw ysgol feithrin a gynhelir, neu unrhyw ysgol arbennig gymunedol nad yw wedi ei sefydlu mewn ysbyty o fewn ystyr Deddf Safonau a Fframwaith Ysgolion 1998(6);

mae i “ysgol brif ffrwd” yr un ystyr â “mainstream school” yn adran 83(2) o Ddeddf 2014.

-
- (1) O.S. 2012/322 (Cy. 53).
- (2) Arferai Tribiwnlys Addysg Cymru gael ei alw’n Dribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru. *Gweler* adran 91 o Ddeddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a’r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018.
- (3) Diwygiwyd gan Ddeddf Plant a Theuluoedd 2014 (p. 6) adran 25 a pharagraff 1 o Atodlen 3.
- (4) Mewnosodwyd gan Ddeddf Plant a Theuluoedd 2014 (p. 6), adran 82 a pharagraffau 1 a 59 o Atodlen 3 a diwygiwyd gan adran 95 o’r Ddeddf.
- (5) Mewnosodwyd gan Ddeddf Plant a Theuluoedd 2014 (p. 6), adran 82 a pharagraffau 1 a 59 o Atodlen 3 a diwygiwyd gan adran 95 o’r Ddeddf.
- (6) 1998 p. 31.

(3) Mae cyfeiriadau yn y Gorchymyn hwn at “yr hen gyfraith” yn gyfeiriadau at Bennod 1 o Ran 4 o Ddeddf 1996 ond ac eithrio—

- (a) adran 323;
- (b) adran 329;
- (c) adran 329A.

(4) Mae cyfeiriadau yn y Gorchymyn hwn at “y gyfraith newydd” yn gyfeiriadau at—

- (a) y Ddeddf,
- (b) rheoliad neu’r cod a wneir o dan y Ddeddf honno, ac
- (c) unrhyw ddarpariaeth arall o Ddeddf neu a wneir o dan Ddeddf sy’n cael effaith at ddibenion y canlynol neu mewn perthynas â’r canlynol—
 - (i) darpariaeth o’r Ddeddf honno neu reoliadau neu god o’r fath, neu
 - (ii) person y mae’r Ddeddf honno neu reoliadau neu god o’r fath yn gymwys iddo.

(5) At ddibenion y Gorchymyn hwn dyfernir yn derfynol ar apêl—

- (a) os caiff penderfyniad ei wneud gan driw neu lys ar yr apêl, a
- (b) os caniateir gwneud cais i adolygu’r penderfyniad neu os caniateir ei apelio ymhellach, daw’r cyfnod (neu bob un o’r cyfnodau) ar gyfer gwneud hynny i ben heb fod cais am adolygiad wedi ei wneud neu apêl bellach wedi ei dwyn.

(6) At ddibenion y Gorchymyn hwn, mae awdurdod lleol yn gyfrifol am blentyn os yw yn ardal yr awdurdod.

Ystyr anghenion addysgol arbennig a nodwyd

2.—(1) At ddibenion y Gorchymyn hwn, mae gan blentyn (“P”) “anghenion addysgol arbennig a nodwyd” os yw P yn ddisgybl cofrestredig—

- (a) mewn ysgol a gynhelir yng Nghymru ac yn blentyn sy’n derbyn gofal ond nid yn blentyn sy’n derbyn gofal sydd yn ardal awdurdod lleol yn Lloegr;
- (b) mewn uned cyfeirio disgyblion yng Nghymru; neu
- (c) mewn ysgol a gynhelir yng Nghymru ac—
 - (i) yn ddisgybl cofrestredig neu’n fyfyrwr sydd wedi ymrestru mewn sefydliad arall (a bod y sefydliad hwnnw yn ysgol neu’n sefydliad yn y sector addysg bellach); a

- (ii) y mae awdurdod lleol yng Nghymru yn gyfrifol am P;

a bod ganddo anhawster dysgu a nodwyd gan gorff llywodraethu'r ysgol neu'r uned y mae'r plentyn yn ddisgybl cofrestredig ynddi sy'n galw am wneud darpariaeth addysgol arbennig ar gyfer P.

(2) Ond nid yw'n cynnwys plentyn—

- (a) y mae awdurdod lleol yn cynnal datganiad mewn perthynas ag ef o dan adran 324 o Ddeddf 1996;
- (b) y mae awdurdod lleol yn cynnal cynllun AIG mewn perthynas ag ef;
- (c) y mae awdurdod lleol wedi cyflwyno hysbysiad mewn perthynas ag ef o dan adran 323 o Ddeddf 1996 ac nad yw'r asesiad wedi cychwyn ac nad oes hysbysiad wedi ei roi o dan adran 323(6) o Ddeddf 1996;
- (d) y mae cais wedi ei wneud mewn perthynas ag ef o dan adran 329 neu 329A o Ddeddf 1996 am asesiad o dan adran 323 o Ddeddf 1996 ac nad yw'r awdurdod lleol wedi penderfynu pa un ai i asesu ai peidio;
- (e) y mae cais wedi ei wneud mewn perthynas ag ef o dan adran 329 neu 329A o Ddeddf 1996 am asesiad o dan adran 323 o Ddeddf 1996 a bod yr awdurdod lleol yn penderfynu peidio â chydymffurfio â'r cais ac—
 - (i) nad yw'r amser y mae rhaid i apêl o dan adran 329(2) neu 329A(8) o Ddeddf 1996 gael ei dwyn ynddo o dan Ran B o Reolau'r Tribiwnlys wedi dod i ben;
 - (ii) bod apêl wedi ei dwyn i'r Tribiwnlys o dan adran 329(2) neu 329A(8) o Ddeddf 1996 mewn perthynas â'r penderfyniad hwnnw ond na ddyfarnwyd yn derfynol arni; neu
 - (iii) dyfarnwyd yn derfynol ar apêl i'r Tribiwnlys o dan adran 329(2) neu 329A(8) o Ddeddf 1996 mewn perthynas â'r penderfyniad hwnnw a gorchynnwyd i'r awdurdod lleol drefnu asesiad, ac nad yw'r asesiad hwnnw wedi cychwyn;
- (f) y mae awdurdod lleol yn ymgymryd ag asesiad o anghenion addysgol mewn perthynas ag ef o dan adran 323 o Ddeddf 1996;
- (g) y mae awdurdod lleol yn bwriadu peidio â gwneud datganiad mewn perthynas ag ef yn dilyn asesiad ac—
 - (i) nad yw'r amser y mae rhaid i apêl o dan adran 325(2) o Ddeddf 1996 gael ei

- dwyn ynddo o dan Ran B o Reolau'r Tribiwnlys wedi dod i ben;
- (ii) bod apêl wedi ei dwyn i'r Tribiwnlys o dan adran 325(2) o Ddeddf 1996 mewn perthynas â'r penderfyniad hwnnw ond na ddyfarnwyd yn derfynol arni;
- (iii) dygwyd apêl i'r Tribiwnlys o dan adran 325(2) o Ddeddf 1996 mewn perthynas â'r penderfyniad hwnnw a dyfarnwyd yn derfynol arni a gorchmynnwyd i'r awdurdod lleol—
- (aa) gwneud a chynnal datganiad ac nad yw'r broses o wneud y datganiad wedi cychwyn; neu
- (bb) ailystyried ei benderfyniad ac nad yw'r ailystyried hwnnw wedi cychwyn;
- (h) y mae rhaid i awdurdod lleol wneud datganiad mewn perthynas ag ef o dan adran 324 o Ddeddf 1996 ond nad yw'r broses o wneud y datganiad wedi cychwyn;
- (i) y mae awdurdod lleol wedi penderfynu peidio â chynnal datganiad mewn perthynas ag ef o dan baragraff 11(1) o Atodlen 27 i Ddeddf 1996 mwyach ac—
- (i) nad yw'r amser y mae rhaid i apêl o dan baragraff 11(2)(b) o'r Atodlen honno gael ei dwyn ynddo o dan Ran B o Reolau'r Tribiwnlys wedi dod i ben; neu
- (ii) bod apêl wedi ei dwyn i'r Tribiwnlys o dan baragraff 11(2)(b) o'r Atodlen honno mewn perthynas â'r penderfyniad hwnnw ond na ddyfarnwyd yn derfynol arni;
- (j) y mae asesiad mewn perthynas ag ef o dan adran 331 o Ddeddf 1996 yn mynd rhagddo;
- (k) nad yw'n hŷn na'r oedran ysgol gorfodol ond y mae asesiad mewn perthynas ag ef o dan adran 140 o Ddeddf Dysgu a Sgiliau 2000(1)—
- (i) yn mynd rhagddo; neu
- (ii) wedi arwain at adroddiad ar anghenion addysgol a hyfforddi y person a'r ddarpariaeth sy'n ofynnol i'w diwallu;
- (l) y mae cais wedi ei wneud mewn perthynas ag ef i awdurdod lleol i sicrhau asesiad o anghenion AIG o dan adran 36(1) o Ddeddf 2014 ac nad yw'r awdurdod lleol wedi penderfynu ar y cais hwnnw o dan adran 36(3);

(1) 2000 p. 21.

- (m) y mae awdurdod lleol wedi penderfynu, o dan adran 36, beidio â sicrhau asesiad o anghenion AIG mewn perthynas ag ef ac—
- (i) nad yw'r cyfnod ar gyfer dilyn cyfryngu mewn perthynas â'r penderfyniad hwnnw o dan adran 52 o Ddeddf 2014 wedi dod i ben;
 - (ii) bod cyfryngu o dan adran 55 o Ddeddf 2014 yn mynd rhagddo mewn perthynas â'r penderfyniad hwnnw;
 - (iii) bod tystysgrif gyfryngu wedi ei dyroddi o dan adran 55(4) o Ddeddf 2014 mewn perthynas â'r penderfyniad hwnnw ac nad yw'r cyfnod ar gyfer cyflwyno apêl i'r Tribiwnlys Haen Gyntaf o dan adran 51 o Ddeddf 2014 wedi dod i ben;
 - (iv) bod apêl wedi ei dwyn i'r Tribiwnlys Haen Gyntaf o dan adran 51(2)(a) o Ddeddf 2014 mewn perthynas â'r penderfyniad hwnnw ond na ddyfarnwyd yn derfynol arni;
 - (v) bod apêl wedi ei dwyn i'r Tribiwnlys Haen Gyntaf o dan adran 51(2)(a) o Ddeddf 2014 mewn perthynas â'r penderfyniad hwnnw a dyfarnwyd yn derfynol arni a gorchynnwyd i'r awdurdod lleol drefnu asesiad neu ailasesiad, ac nad yw'r asesiad hwnnw neu'r ailasesiad hwnnw wedi cychwyn;
- (n) y mae awdurdod lleol wedi cyflwyno hysbysiad mewn perthynas ag ef o dan adran 36(7) o Ddeddf 2014 ei fod yn ystyried sicrhau asesiad o anghenion AIG ac—
- (i) nad yw'r asesiad wedi cychwyn,
 - (ii) bod yr asesiad yn mynd rhagddo, neu
 - (iii) nad oes hysbysiad wedi ei gyflwyno o dan adran 36(9) o Ddeddf 2014;
- (o) y mae awdurdod lleol wedi penderfynu o dan adran 36(9) o Ddeddf 2014 nad yw'n angenrheidiol gwneud darpariaeth addysgol arbennig yn unol â chynllun AIG mewn perthynas ag ef ac—
- (i) nad yw'r cyfnod ar gyfer dilyn cyfryngu mewn perthynas â'r penderfyniad hwnnw o dan adran 52 o Ddeddf 2014 wedi dod i ben;
 - (ii) bod cyfryngu o dan adran 55 o Ddeddf 2014 yn mynd rhagddo mewn perthynas â'r penderfyniad hwnnw;
 - (iii) bod tystysgrif gyfryngu wedi ei dyroddi o dan adran 55(4) o Ddeddf 2014 mewn perthynas â'r penderfyniad hwnnw ac nad yw'r cyfnod ar gyfer cyflwyno apêl

- i'r Tribiwnlys Haen Gyntaf o dan adran 51 o Ddeddf 2014 wedi dod i ben;
- (iv) bod apêl wedi ei dwyn i'r Tribiwnlys Haen Gyntaf o dan adran 51(2)(b) o Ddeddf 2014 mewn perthynas â'r penderfyniad hwnnw ond na ddyfarnwyd yn derfynol arni;
 - (v) bod apêl wedi ei dwyn i'r Tribiwnlys Haen Gyntaf o dan adran 51(2)(b) o Ddeddf 2014 mewn perthynas â'r penderfyniad hwnnw a dyfarnwyd yn derfynol arni a gorchmynnwyd i'r awdurdod lleol—
 - (aa) gwneud a chynnal cynllun AIG ac nad yw'r broses o wneud y cynllun AIG wedi cychwyn; neu
 - (bb) ailystyried ei benderfyniad ac nad yw'r ailystyried hwnnw wedi cychwyn;
 - (p) y mae awdurdod lleol wedi penderfynu o dan adran 36(9) o Ddeddf 2014 ei bod yn angenrheidiol gwneud darpariaeth addysgol arbennig yn unol â chynllun AIG mewn perthynas ag ef ond nad yw'r cynllun hwnnw wedi ei lunio;
 - (q) y mae awdurdod lleol wedi penderfynu o dan adran 45 o Ddeddf 2014 nad yw'n angenrheidiol mwyach gynnal cynllun AIG mewn perthynas ag ef ac—
 - (i) nad yw'r cyfnod ar gyfer dilyn cyfryngu mewn perthynas â'r penderfyniad hwnnw o dan adran 52 o Ddeddf 2014 wedi dod i ben;
 - (ii) bod cyfryngu o dan adran 55 o Ddeddf 2014 yn mynd rhagddo mewn perthynas â'r penderfyniad hwnnw;
 - (iii) bod tystysgrif gyfryngu wedi ei dyroddi o dan adran 55(4) o Ddeddf 2014 mewn perthynas â'r penderfyniad hwnnw ac nad yw'r cyfnod ar gyfer cyflwyno apêl i'r Tribiwnlys Haen Gyntaf o dan adran 51 o Ddeddf 2014 wedi dod i ben;
 - (iv) bod apêl wedi ei dwyn i'r Tribiwnlys Haen Gyntaf o dan adran 51(2)(f) o Ddeddf 2014 mewn perthynas â'r penderfyniad hwnnw ond na ddyfarnwyd yn derfynol arni.

Y darpariaethau sy'n dod i rym ar 1 Medi 2021

3. Daw'r darpariaethau a ganlyn o'r Ddeddf i rym ar 1 Medi 2021 mewn perthynas â phlentyn sydd ag anghenion addysgol arbennig a nodwyd ar 1 Medi 2021—

- (a) adrannau 2 i 4;
- (b) adrannau 6 i 14;
- (c) adrannau 16 i 36;
- (d) adran 38;
- (e) adrannau 40 i 44;
- (f) adrannau 47 i 49;
- (g) adran 50(1) at ddibenion y darpariaethau ym mharagraff (h);
- (h) adran 50(4) i (5);
- (i) adrannau 51 i 53;
- (j) adran 55;
- (k) adran 59;
- (l) adrannau 63 i 66;
- (m) adrannau 68 i 69;
- (n) adran 96 at ddibenion y darpariaethau ym mharagraff (o);
- (o) yn yr Atodlen—
 - (i) paragraff 1;
 - (ii) paragraff 4(1) at ddibenion y darpariaethau yn is-baragraffau (iii) i (x);
 - (iii) paragraff 4(2) i 4(8);
 - (iv) paragraff 4(9);
 - (v) paragraff 4(10);
 - (vi) paragraff 4(13) i 4(18);
 - (vii) paragraff 4(19)(b);
 - (viii) paragraff 4(20) a 4(21);
 - (ix) paragraff 4(23) i 4(29);
 - (x) paragraff 4(32)(a)(i) a (ii) a pharagraff 4(32)(b);
 - (xi) paragraff 7;
 - (xii) paragraff 8;
 - (xiii) paragraff 11(a);
 - (xiv) paragraff 12(a);
 - (xv) paragraff 14(1) at ddibenion y darpariaethau yn is-baragraff (xvi);
 - (xvi) paragraff 14(2) a (3);
 - (xvii) paragraff 19(1) at ddiben y ddarpariaeth yn is-baragraff (xviii);
 - (xviii) paragraff 19(5)(e)(ii);
 - (xix) paragraff 21(1) at ddibenion y darpariaethau yn is-baragraff (xx);
 - (xx) paragraff 21(2)(a)(i) a (2)(b)(ii);
 - (xxi) paragraff 22;
 - (xxii) paragraff 23(1) at ddiben y ddarpariaeth yn is-baragraff (xxiii);

- (xxiii) paragraff 23(4);
- (xxiv) paragraff 24(1) at ddibenion y darpariaethau yn is-baragraff (xxv);
- (xxv) paragraff 24(2) i (3), (5) a (6)(a).

Darpariaeth arbed

4. Yn ddarostyngedig i erthyglau 5, 6, 7 ac 8, er bod Pennod 1 o Ran 4 o Ddeddf 1996(1) wedi ei datgymhwyso gan adran 96 o'r Ddeddf a pharagraff 4(9) o'r Atodlen iddi mewn perthynas â phlentyn sydd ag anghenion addysgol arbennig a nodwyd—

- (a) mae'r hen gyfraith yn parhau i gael effaith mewn perthynas â'r plentyn hwnnw; a
- (b) nid yw'r gyfraith newydd yn cael effaith mewn perthynas â'r plentyn hwnnw.

Cymhwyso'r gyfraith newydd

5.—(1) Mae'r erthygl hon yn gymwys i blentyn sydd ag anghenion addysgol arbennig a nodwyd ar 1 Medi 2021 ac sydd mewn dosbarth meithrin neu ym mlwyddyn 1, blwyddyn 3, blwyddyn 5, blwyddyn 7 neu flwyddyn 10 ar ddechrau'r flwyddyn ysgol 2021-2022.

(2) Mae'r gyfraith newydd yn gymwys mewn perthynas â'r plentyn ar ddechrau'r flwyddyn ysgol 2021-2022.

(3) Mae'r hen gyfraith yn peidio â bod yn gymwys mewn perthynas â'r plentyn ar ddechrau'r flwyddyn ysgol 2021-2022.

6.—(1) Yn ddarostyngedig i erthygl 8, mae'r erthygl hon yn gymwys i blentyn sydd ag anghenion addysgol arbennig a nodwyd ar 1 Medi 2021 ac sydd mewn dosbarth meithrin neu ym mlwyddyn 1, blwyddyn 5, blwyddyn 9 neu flwyddyn 10 ar ddechrau'r flwyddyn ysgol 2022-2023.

(2) Mae'r gyfraith newydd yn gymwys mewn perthynas â'r plentyn ar ddechrau'r flwyddyn ysgol 2022-2023.

(3) Mae'r hen gyfraith yn peidio â bod yn gymwys mewn perthynas â'r plentyn ar ddechrau'r flwyddyn ysgol 2022-2023.

7.—(1) Yn ddarostyngedig i erthygl 8, mae'r erthygl hon yn gymwys i blentyn sydd ag anghenion addysgol arbennig a nodwyd ar 1 Medi 2021 ac nad oedd erthygl 5 na 6 yn gymwys iddo.

(1) Gweler erthygl 3 o'r Gorchymyn hwn a gychwynnodd y darpariaethau hynny.

(2) Mae'r gyfraith newydd yn gymwys mewn perthynas â'r plentyn ar ddechrau'r flwyddyn ysgol 2023-2024.

(3) Mae'r hen gyfraith yn peidio â bod yn gymwys mewn perthynas â'r plentyn ar ddechrau'r flwyddyn ysgol 2023-2024.

Hawl i ofyn am benderfyniad ynghylch a oes gan blentyn anghenion dysgu ychwanegol

8.—(1) Caiff plentyn, sydd ag anghenion addysgol arbennig a nodwyd ar 1 Medi 2021 neu riant y plentyn hwnnw, ofyn i'r person priodol benderfynu o dan Ran 2 o'r Ddeddf a oes gan y plentyn anghenion dysgu ychwanegol.

(2) Mae'r gyfraith newydd yn gymwys mewn perthynas â'r plentyn ar y dyddiad y daw'r cais i law.

(3) Mae'r hen gyfraith yn peidio â bod yn gymwys mewn perthynas â'r plentyn ar y dyddiad hwnnw.

(4) Yn yr erthygl hon—

(a) ystyr “person priodol” yw—

(i) yr awdurdod lleol yng Nghymru sy'n gyfrifol am y plentyn pan fo'r plentyn hwnnw yn ddisgybl cofrestredig mewn ysgol a gynhelir yng Nghymru neu mewn uned cyfeirio disgyblion yng Nghymru ac—

(aa) yn blentyn sy'n derbyn gofal;

(bb) yn ddisgybl cofrestredig neu'n fyfyrwr sydd wedi ymrestru mewn sefydliad arall (a bod y sefydliad hwnnw yn ysgol neu'n sefydliad yn y sector addysg bellach) a bod awdurdod lleol yng Nghymru yn gyfrifol am y plentyn;

(ii) pwyllgor rheoli'r uned cyfeirio disgyblion y mae'r plentyn yn ddisgybl cofrestredig ynddi os nad yw'r plentyn yn dod o fewn paragraff (i)(aa) neu (bb);

(b) ystyr “pwyllgor rheoli” yw pwyllgor rheoli a sefydlir ar gyfer uned cyfeirio disgyblion yn rhinwedd paragraff 15 o Atodlen 1 i Ddeddf 1996.

Sylw i ddarpariaeth addysgol arbennig wrth lunio cynllun datblygu unigol

9. Wrth lunio cynllun datblygu unigol am y tro cyntaf ar gyfer plentyn sydd ag anghenion dysgu ychwanegol a nodwyd ar 1 Medi 2021, rhaid i'r corff llywodraethu neu'r awdurdod lleol (yn ôl y digwydd) roi sylw i'r ddarpariaeth addysgol arbennig a ddarparwyd i'r plentyn yn union cyn y gwnaed y

penderyniad o dan Ran 2 o'r Ddeddf fod gan y
plentyn anghenion dysgu ychwanegol.

Kirsty Williams

Y Gweinidog Addysg, un o Weinidogion Cymru
22 Mawrth 2021